

KESKKONNAAMET

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Märge tehtud: 13.02.2024

Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 12.02.2029

Alus: AvTS § 35 lg 1 p 8

Teabevaldaja: Keskkonnaamet

Bert Holm
Riigimetsa Majandamise Keskus
bert.holm@rmk.ee

Teie 07.02.2024 nr LÜ 2344

Meie 13.02.2024 nr 7-11/24/2373-2

Seisukoht looduskaitsetööle Harilaiul (Vilsandi rahvuspark)

Austatud Bert Holm

Esitasite Keskkonnaametile arvamuse avaldamiseks looduskaitsetöö lähteülesande LÜ 2344, mille kohaselt kavandatakse Harilaiu põhjakaldal ligikaudu 4,5 km pikkusel rannikulõigul teostada keskkonnohtliku materjali koristamist. Tööde käigus korjatakse rannalt kokku ja utiliseeritakse sinna mere poolt toodud puitmaterjal, sh süvaimmutatud ehituspuit. Töid teostatakse väikese pinnase erisurvega tehnikaga, liigutakse merepiiril ja üle sihtkaitsevööndi ainult mööda olemasolevaid sõidujälgi või radu. Töid ei tehta perioodil 15.04 - 31.07.

Tööala jääb Vilsandi rahvusparki Harilaiu sihtkaitsevööndisse. Tegevusi Vilsandi rahvusparkis reguleerib looduskaitse seadus (LKS) ja Vilsandi rahvusparki kaitse-eeskiri¹.

LKS § 26 lg 1 järgi on rahvuspark kaitseala looduse, maastike, kultuuripärandi ning tasakaa lustatud keskkonnakasutuse säilitamiseks, kaitsmiseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks. Vilsandi rahvusparki kaitse-eesmärgiks on LKS § 26 lg 2 p-ga 4 määratud Lääne-Eesti saarestiku rannikumaastike looduse ja kultuuripärandi kaitse. Harilaiu sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on ranniku-, metsa-, soo-, järve- ja niidukoosluste kaitse ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse ja kultuuripärandi objektide säilitamine².

Kaitsealal on lubatud sõidukiga ja maastikusõidukitest ATV-ga sõitmine teedel, välja arvatud mootorsõidukiga sõitmine Harilaiu sihtkaitsevööndis Harilaiu parklast läänesuunas Harilaiu poolsaarele, kuid mootorsõiduki keeld ei rakendu järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning kaitseala valitseja nõusolekul rahvusparki tutvustamisel³.

Lisaks on sõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmine lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel, metsa- ja põllumajandustöödel, Kuusnõmme poolsaarelt Vilsandile kulgeva tee laidudevahelisel merealal, Kuusnõmme poolsaarelt Vilsandile kulgeva jäätee rajamisel ja hooldamisel ning muul juhul kaitseala valitseja nõusolekul⁴.

¹ Vabariigi Valitsuse 17.03.2023 määrus nr 29 „Vilsandi rahvusparki kaitse-eeskiri“ (edaspidi kaitse-eeskiri)

² Kaitse-eeskiri § 13 lg 2

³ Kaitse-eeskiri § 5 lg 4 p 1

⁴ Kaitse-eeskiri § 5 lg 4 p 4

Kavandatud tööde eesmärgiks on mere poolt alale kantud ehitusjäätmete koristamine. Tegemist on looduskeskkonnale positiivse tegevusega, kuna aitab hoida puhast loodust, mis on vajalik nii inimesele kui ka elustikule. Kavandatavaid töid võib käsitleda kui kaitsekorralduslikku tegevust, kuna see on suunatud kaitseala seisundi parandamisele. Kaitse-eeskirja kohaselt võib väljaspool teid mootorsõidukiga sõita kaitsekorralduslikel eesmärkidel ning kaitse-eeskirjaga lubatud töödel.

Kavandatud tööde piirkond on oluline elupaigatüüpide püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluited (2110) ja hallid luited (2130) levikualana. Kaitsealustest liikidest kaitstakse piirkonnas eelkõige I kaitsekategooria loomaliigi kõre (*Bufo calamita*) elupaiku ning II kaitsekategooria taimeliikide rand-ogaputke (*Eryngium maritimum*), rand-orasheina (*Elymus farctus*) ja väikese käopõlle (*Neottia cordata*) kasvualasid.

Oluline on töödel vältida õrnade luitekoosluste kahjustamist. Luidetel kasvavaid taime- ning eriti sambla- ja samblikukooslusi kahjustab mootorsõidukiga liikumine nendel. Samblikega kaetud lu idetele jäävad mootorsõiduki jäljed aastakümneteks nähtavaks, kahjustavad selle koosluse struktuuri ja mõjutavad pikka aega selle funktsioneerimist. Otsene võimalik kahju tekib ka kaitsealustele taimeliikidele, näiteks kevadel ja suvel võib kahjustamise tõttu hukkuda üheaastane rand-ogaputk (seemned ei ole veel valminud, isend hukkub). Otsene mõju ilmneb ka kaitsealustele loomaliikidele, kuna näiteks kõre kasutab väga sageli päevaste varjepaikadena maapinnal olevat mereheidist, lapikuid kive, kände jms. Harilaiu poolsaarel on kõret korduvalt leitud sellistest varjepaikadest vahetult tee kõrvalt, rannast ja järve kaldalt.

Keskkonnaametil ei ole vastuväiteid looduskaitsetöö lähteülesandes LÜ 2344 kavandatud tööde teostamisele ja selleks Harilaiu sihtkaitsevööndis väljaspool teid sõitmisele, kui arvestatakse järgmiste põhimõtetega:

1. töödel kasutatakse pinnasele väikese erisurvega tehnikat;
2. rannas sõidetakse võimalikult veepiiril (taimestumata ja lainetuse poolt mõjutataval alal);
3. kokku kogutud materjali transportimiseks Harilaiu parklasse kasutatakse olemasolevaid teid ja radu, seejuures jälgides, et alale ei teki roopaid või muid pinnasekahjustusi;
4. väljaspool teid liikumisel randa ja rannast tagasi kasutatakse Harilaiu kaela avatud ala läänepoolsemat osa, mis jääb piirkonda rajatud kõrelompidest võimalikult eemale (kõrelombid asuvad Harilaiu kaela avatud ala idapoolsel osal);
5. rannast kogutud materjali ei ladustata kaitsealustel kooslustel ega kaitstavate liikide levikualadel;
6. tööd teostatakse esimesel võimalusel ning enne lindude pesitsusperioodi ja kõre sigimisperioodi algust, st enne 15. märtsi.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kaili Viilma

juhataja

looduskasutuse osakond

Meeli Kesküla 5345 4246

meeli.keskula@keskkonnaamet.ee

Liis Sepp 5445 0933

liis.sepp@keskkonnaamet.ee